

Posudek na diplomovou práci Fakulty humanitních studií UK v Praze

Autorka práce: **Bc. Pavlína KOČMANOVÁ**

Název práce: **„KOLEKTIVIZACE ZEMĚDĚLSTVÍ A JEJÍ PROMÍTnutí DO KRAJINY - Případová studie katastrálního území Široký Důl“**

Oponent: Ing. Michael Bartoš, CSc.
Zemědělská fakulta Jihočeské univerzity, katedra rostlinné výroby a agroekologie, České Budějovice
Fakulta humanitních studií UK v Praze, katedra SKE

Na kolektivizaci československého venkova lze pohlížet z mnoha úhlů pohledu: z hlediska politického, sociálního, psychologického, ekonomického i z hlediska krajinářského a ekologického: „jak se kolektivizace projevila na jednotlivých krajinných strukturách a jejich funkce v území“. Jedním z hlavních cílů násilné kolektivizace byla snaha vládnoucí třídy získat kontrolu nad výrobou a distribucí potravin a likvidovat tak samovýrobce potravin jako skupinu politicky těžko ovladatelných obyvatel. Proces scelování pozemků sice vede k ekonomicky výhodnějšímu hospodářství, avšak na rozdíl od západní Evropy, kde spojování zemědělských pozemků bylo dosaženo odkupováním půdy, v komunistickém bloku ke scelování pozemků došlo skrze represe, jež za sebou zanechaly miliony obětí, rozvrácené vztahy na vesnicích a obrovské bezpráví, které přímí účastníci pociťují dodnes.

Předkládaná diplomová práce Bc. Pavlíny Kocmanové popisuje ucelený příběh konkrétní krajiny (v tomto případě katastrální území obce Široký Důl poblíž města Poličky) na pozadí kolektivizace našeho venkova v padesátých letech minulého století. Popisuje jednotlivé aspekty tohoto jevu, a to jak společenské tak i krajinně ekologické. V teoretické části jsou na základě dostupných literárních údajů velmi podrobně popsány jednotlivé dějinné etapy českého venkova včetně sociálních a krajinně strukturálních důsledků kolektivizace. Velmi obšírně je rovněž popsán krajinně ekologický přístup a metody hodnocení změn v krajině. V teoretické části, která zaujímá více než polovinu diplomové práce je použita základní literatura k tomuto tématu. Její rozsah, 54 titulů, je zcela dostačující. Možná by nebylo na škodu v části popisující proces kolektivizace citovat přímo dobovou literaturu, byť poplatnou době. Rovněž počet i srozumitelnost obrázků, tabulek a grafických příloh je na velmi dobré úrovni.

Základní cíle práce jsou dostatečně jasně formulovány: „**analyzovat vývoj změn krajiny v období kolektivizace a konfrontovat tyto změny se společenským vývojem**“ a „**ověřit**

platnosti metod krajinné ekologie pro zkoumání změn ve struktuře krajiny”.

Kromě dostupných datových souborů o území (mapové podklady, letecké snímky) byl proveden osobní průzkum terénu za účelem upřesnění informací získaných z leteckých snímků.

Závěry práce jsou jasně formulovány. Přestože práce neodhalila nějaké nové, doposud neznámé skutečnosti, seriózně a exaktními metodami potvrdila vliv kolektivizace na krajinné struktury, které však mají v konkrétních územích různou intenzitu.

Připomínky k práci:

- V teoretické části, jak již uvedeno výše, postrádám na dokreslení celkové situace v období kolektivizace přímý dobový materiál (byť poplatný době).
- Výpočet Shannon indexu diverzity by bylo vhodné podrobněji vysvětlit (str. 81, 90).

Otázky:

- 1) V obecném povědomí převládá názor, že procento zornění zemědělských půd se za socialismu rapidně zvětšovalo. Výsledky práce i použitá statistická data tuto domněnku nepotvrzují. Můžete toto nějak komentovat?
- 2) Vyjmenujte, prosím, primární i sekundární role cestní sítě v krajině.
- 3) Dále bych požádal autorku diplomové práce o vysvětlení pojmů:
 - a. *Vnitřní periferie*
 - b. *Tercierní struktura krajiny*

Závěrečné hodnocení:

Uvedené připomínky oponenta nesnižují zásadně celkovou kvalitu práce. Rozsah práce, soubor použité literatury, jakož i metody použité v práci a diskuse výsledků plně odpovídají požadavkům kladným na tento typ prací. Tuto kvalitní práci tedy **doporučuji k obhajobě** a navrhuji bodové ohodnocení 18 (výborně).